

Budai körkert

Irta: Móricz Zsigmond

Egész délután a budai körúton jártam. Voltaképpen azért mentem ki, hogy megfigyeljem, a múlt éjjeli fagy tett-e kárt a fiatal növényekben. Kárt nem lehetett látni s ezenfelül egy meglepő új Budát találtam. A budai körút ma már nem körút, hanem *körkert*. Parkok végtelen sorozata a Margithíd magasságától le a Lágymányosig.

Legfontosabb szakasza a lebontott Tabán helyén most épülő óriási díszkert, mely egybeolvad a Gellérthegy északi oldalával s így a város közepén egy akkora zöld és változatos függőkert támad, melynek lent a Nagykörúton egy kilométer a hossza s a magassága még több, ha a Gellérthege pillantunk, s maga a Tabán területe is ötven méter magasságba emelkedik s annyira hullámos és síkokban oly gazdag, hogy valósággal hullámzik a képzelet előtt a jövő virágtengere.

Budapest ezzel példátlanul megrazdagsodott szépség lehetőségben. Most aztán Buda Európa legszebb városává fejlődhetik.

Amennyire el van fuserálva Pest, annyira tökéletessé nyílik Buda jövője.

Pest a Bécs mintájára épült háztömegeivel, a nehéz és zsúfolt s a legkisebb talpalatnyi helyig beépített városnegyedek, ahol annyira takarékoskodtak a hellyel, hogy a lakások felerésze úgy van építve, hogy azokba soha egyetlen napsugár bele nem jut s köztetek alig akadnak, — ez a Pest még szomorúbbá válik. Sajnos, ezen is csak úgy lehetne segíteni, ha hullabegyekét bontanának le. Sőt csak úgy, ha újraépítené az egész súlyos házbörtönhordalékot.

Annál jobban kell örülni a főváros új korszakának Budán.

Harmincöt éve lakom Pesten: harmincöt éve vágyom Budára. A pestinek Buda az álma. Álom, amit soha el nem ér. Mennyi titok van ezen a Budán. Évszázadok törmeléke s az utolsó évtized fantasztikusan kivirult villamezőnyei. Eddig Buda olyan volt, mintha a szellemek csínyei öröködték volna itt meg. Az ottfeledezt tegnap tetejébe nőttek a mák. Mint az őserdőben egyik réteg túlnővi a másikat s a lomok és romok tovább korhadnak az új sarj alatt. Senki sem törődött vele, az egerek és patkányok cikáztak a mélyben és a pókok szőtték hálójukat a magasban. Por és füst patinája alatt meg lehetett keresni a képzelenségek idilljét, míg minden generáció újat emelt magának. Villavilág szinte a semmiből szökkent fel s a régi Tabán hűségesen tartotta a szegénység és a rántottésirke illatát.

Ez most egy csapásra megváltozott. Egy balkezes várospolitika spongyával letörölte a Buda öblében lapuló kisházak óriási tömegét s egy szerencsés várospolitika most fűvel, bokrokkal, lobogó sátorú fákkal és ragyogó virágokkal borítja be ezt a csodálatos területet. Alig két év s mintha az egész városzellelem megváltozott volna. Ha az ember nézi mi készül, azt kell mondania, milyen szerencse, hogy annyira elfogyott a pénz. Mert mással nem lehet megmagyarázni azt a különös vakmerőséget, hogy a Város odaajándékozta a drága telkeket a drága virágocskáknak.

A kultúrélet mélyén ilyen kényszerűség folytan szoktak létrejönni a legnagyobb titkok. Már egyszer elmeséltem, hogy a Hortobágy a magyar Alföldnek valósággal Nemzeti Parkja. Az évezredek előtti sivatag képét őrzi itt Európa szívében. Ez a vidék még háromszáz év előtt tele volt falvakkal. A török hódoltság alatt a falvak lakossága bemenekült Debrecenbe s a határok a leégett templomokkal üresn maradtak. A nép szegény volt ahhoz, hogy azóta benépesítse s eke alá vegye: így a természet visszavette jogait és ezredekkel vitte vissza a hatvanezerholdas pusztát. Közben még a nagy folyó is eltűnt s kiszáradt a Hortobágy, mely valaha, az Árpádok alatt a Tisza nagy mellékága volt. Ma ez a táj a várossal együtt úgy tűnik fel, mint az embernek különös gondolata: a sivatagba épített világ.

Pedig csak a szegénység hanyagolta el s őrizte meg s őrzi még ma is ebben az állapotban.

Ma a pillanatnyi szegénység adja át Buda városának szívét, a hajdani Tabánt a Flóra gondjaiba.

PESTI NAPLÓ

1935 május 4

De most azért nem a dudvát és giz-gazt termő Flóra veszi kezelésbe ezt a területet, hanem Budapest városának nagyszerű kertészete. A szegénység kiálló bordázatát a szépség borítja be. Munkások százada ás és taligáz ezen a területen és gyorsan fejlődik a legszebb magyar kert. Északról hozzászállnak a Horváth-kert, melynek régi elavult tiltó kerítését szépen lebontották s attól tovább északra ott a Vérmező szép nagy mezeje. Délre a Gellérthegy, mely maga a világ egyik legszebb természeti jelensége s attól délre a Lágymányos, melynek partját minden bizonytalannal növények fogják a Dunaparton szegélyezni.

Az egésznek különleges bájta ad, hogy semmi mesterkelt szabályosság, hanem valósággal az élet természetes változatossága. Csak a véletlen hozhat létre ilyen városalakulatot. Köszönet illeti meg mindazokat a tényezőket, melyekben volt elég bátorság és fantázia, hogy végrehajtották a város kebelében a természetnek ezt a csodálatos tündéri övezetét.

— Ma még nem látni ebből a panorámából elég. Mi lesz itt már hónapok múlva s évek és évtizedek múltán. Mindenestre örömmel hallottam a város illetékes tényezőinek azt a véleményét,

hogy örökösnek szánják. Budán házépítésre van elég hely, a város terjeszkedhetik a remek budai hegyek irányában. Inkább arra gondolok, hogy abban az irányban kellene még fejleszteni a dolgot, hogy a virágbaboruló Tabán ne maradjon csak pusztá látványosság, hideg díszkert. Olyan dolgokat kell beiktatni, vagy legalább helyet hagyni arra a célra, hogy a városi lakosság hadd keresse fel ezt a területet minden vasárnap. Hadd fejlődjék az élet. S ahol a családok lakóházainak van a helye, épüljenek a szebbnél szebb lakóházak, itt a nép multságának kell ideális területet adni. Helyet a gyermekeknek és helyet a felnőtt gyerekeknek. Mulatásra szánta a természet is ezt a szép területet. Már a régi Tabán is magától arra fejlődött. Ha a távoli jövőben világvárosi fürdőparadicsomot építenek is itt, akkor is helyet kell adni a szegény pesti tömegeknek, melyek könnyen és boldogan keresik fel a legszebb városi tájat: hadd örülhessen itt életének a fővárosi nép.

Igy még gazdaságilag is visszakaphatja a város, amit telekértékvészteségben le kell írnia.

En most csak arra akartam figyelmeztetni az olvasót, hogy Budapest a Tabán-rendezéssel felbecsülhetetlen gazdagodást nyer. Végre egy kis jó hír. Ránk fér ebben a szomorú világban.